

Caracterizarea personajului Costache Giurgiuveanu din opera Enigma Otiliei scrisa de George Calinescu-a doua parte

Critica literara contemporana autorului l-a plasat pe Costache Giurgiuveanu in descendenta avarului clasic (urmas, adica, al lui Harpagon ori Hagi-Tu-dose). Faptul ca incadrarea tipologica nu trebuie absolutizata a fost insa sugerat de G. Calinescu intr-un text din Cronicile optimistului: "Am descris un om, atata tot, n-am avut in vedere o schema", - ceea ce inseamna ca tipizarea nu sterge notele individuale care dau substanta si diferentiaza perso-najul in relatie cu prototipul.

Pivot al actiunii intr-unui dintre planurile romanului, in care fortele conflictului se polarizeaza in functie de interesul pentru averea sa, Costache Giurgiuveanu este configurat ca personaj mai cu seama din perspectiva celorlalti eroi (intaietate avand punctul de vedere al personajului-reflector, Felix Sima).

Judecandu-l in raport cu Aglae, Felix observa ca avaritia lui mos Costache este mult atenuata de faptul ca batranul "o iubeste pe Otilia si se gandeste mereu la ea". Avaritia este, in cazul acestuia, "mai mult o manie" a senescentei.

Intr-adevar, prezenta Otiliei lumineaza existenta cotidiana a lui Costache Giurgiuveanu, fetei rezervandu-i mare parte din gandurile si proiectele sale. Ea ii cenzureaza cu delicatete lui "papa" micile acte de zgarcenie si pornirile achizitive, devenite automatisme comportamentale, determinandu-l sa-i dea lui Felix banii cuveniti pentru cheltuielile zilnice si pentru cursuri. "Papa - ii explica Otilia lui Felix - este un om bun (...) insa are ciudateniile lui. Trebuie sa fii ingaduator cu el". Remarca afectuoasa a Otiliei are menirea de a introduce o viziune umanizanta asupra avarului, estompand trasatura dominanta si determinand cititorul sa indrageasca personajul. Dificultatea cu care isi cheltuiește banii in folosul personal nu atinge, la personajul calinescian, forma absoluta a refuzului sau a placerii posesive, pentru care emblematic ramane eroul lui Delavrancea, Hagi-Tudose; aici descoperim cea mai evidenta deosebire fata de modelul clasic al avarului.

Este limpede ca manifestarile cotidiene ale personajului sunt in intregime subordonate instinctelor. Dintre acestea se exprima dominator instinctul de posesiune care nu se transforma insa, cu atata pregnanta, in furie acapara-toare, ca in cazul Aglaei Tulea, sora lui. Totusi, sub diferite pretexte, Giurgiuveanu refuza sa-i dea lui Felix intreaga suma de bani ce i se cuvine de drept.

Intr-o imprejurare, Felix il surprinde cand isi ascunde banii sub dusumea. Pus in situatii tipice, avarul are un comportament tipic, dar cu moderatie. Daca este bolnav, batranul merge cu reteta la doua farmacii pentru a compara pretul medicamentelor si, deoarece al doilea farmacist ii cere cu treizeci de bani mai mult decat primul, se intoarce la acesta din urma, desi initial pretul i s-a parut enorm.